

Strategi for kultur- og fritidsfaciliteter

Godkendt af Byrådet 18. september 2025

Indledning

Lolland Kommune har et bredt udbud af kultur- og fritidsfaciliteter, der understøtter foreninger, kulturaktiviteter og idræt. Kommunen ønsker at udvikle en sammenhængende facilitetsstrategi, der sikrer en effektiv udnyttelse af de eksisterende faciliteter, samtidig med at der tages højde for fremtidige behov og forventet befolkningsudvikling i kommunen.

Strategien har sit ophav i Budgetforlig 2024 og bygger primært på to centrale analyser:

- En kortlægning af kommunens kulturhuse med fokus på drift, funktioner og potentialer for udvikling.
- En halanalyse, som bl.a. har vurderet kapacitet, benyttelsesgrad og geografisk dækning af idrætsfaciliteter.

Under udarbejdelsen af halanalysen blev brugerne af hallerne inddraget i processen og der er efterfølgende fulgt op med 4 brugermøder for hallerne samt 2 brugermøder for kulturhusene.

For at sikre en høj kvalitet i den fremtidige portefølje af kultur- og fritidsfaciliteter er det nødvendigt at fokusere ressourcerne på færre, men bedre vedligeholdte faciliteter. Dette betyder, at aktiviteter fremadrettet skal samles på færre kvadratmeter, så kommunens økonomi i højere grad kan bruges til at sikre velfungerende og tidssvarende faciliteter frem for at opretholde et stort antal bygninger med begrænset anvendelse. Strategien skal således skabe et solidt grundlag for en bæredygtig drift og udvikling af kultur- og fritidslivet i kommunen.

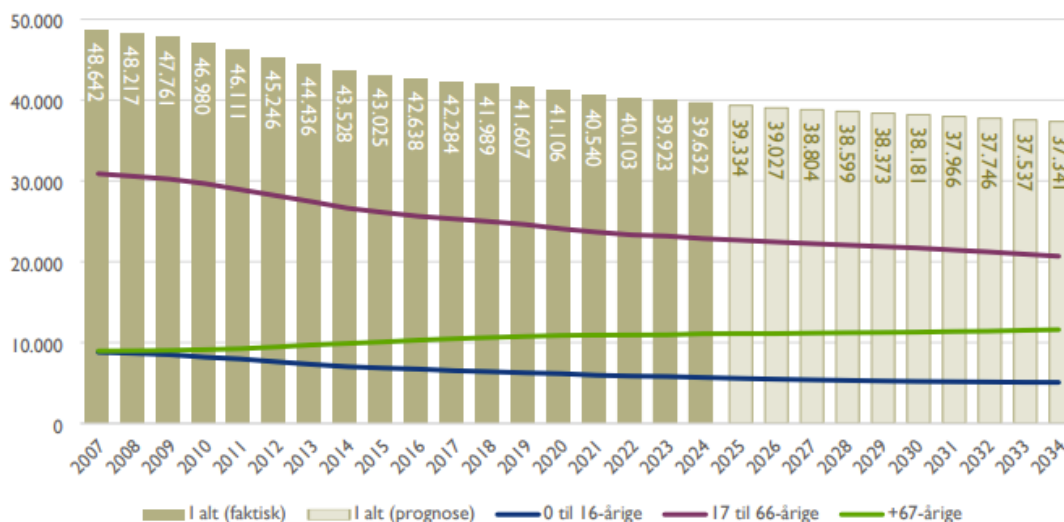
Strategien for kultur- og fritidsfaciliteter læner sig dermed også op ad visionen og de overordnede principper fra kommunens Plan- og Udviklingsstrategi og taler ind det dobbelte fokus på tilpasning og udvikling – alt sammen med det formål at bidrage til en balance mellem strukturer, befolkningssammensætning og en bæredygtig kommunal økonomi – som forudsætning for det gode liv på Lolland.

I strategien udfoldes en række strategiske principper og handlemuligheder, som efterfølgende skal danne grundlag for konkrete beslutninger og prioriteringer på kort og længere sigt.

Analysen

Kommunesammenlægningen i 2007 betød at Lolland Kommune stod med en stor bygningsmasse fra 7 kommuner herunder mange idrætshaller, som ikke er blevet tilpasset den faldende befolkning. Befolkningstallet i Lolland Kommune er faldet 19% siden kommunesammenlægningen.

Befolkningsudviklingen

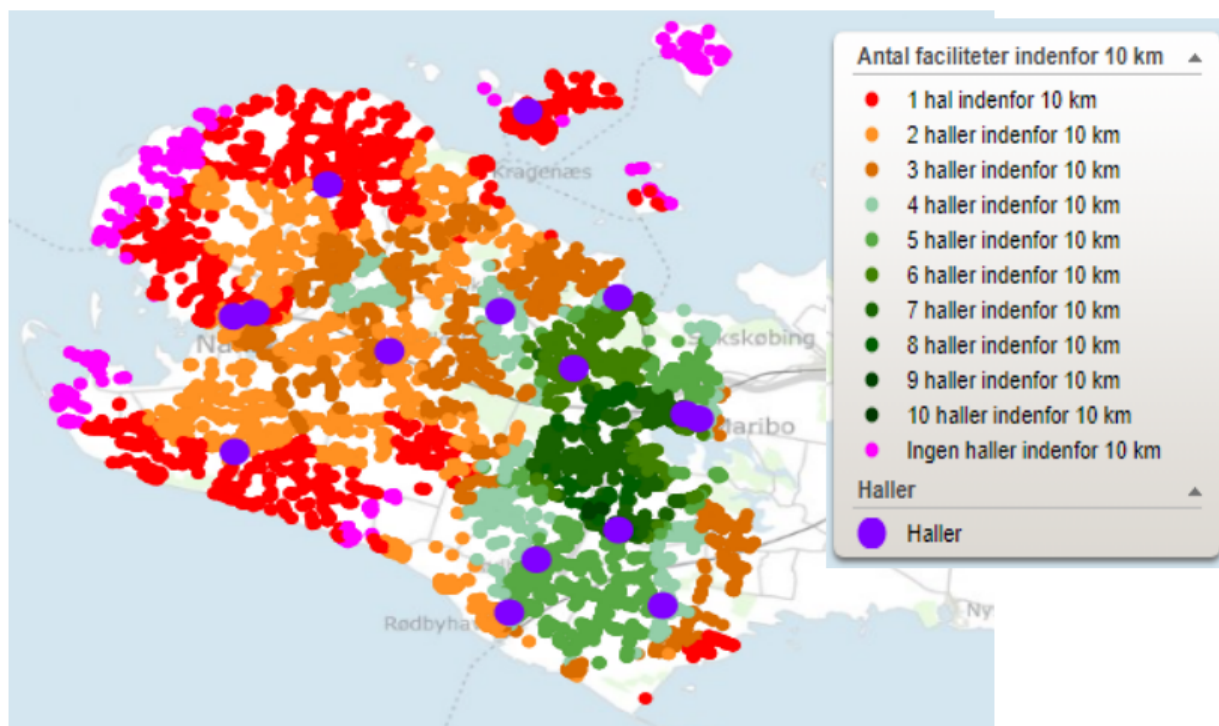
Befolkningen i Lolland Kommune forventes at falde 5,8% (2.291 personer) i løbet af perioden 2024-2034. I byerne Maribo og Nakskov forventes en lille vækst i befolkningen på 2%, mens prognoserne for de omkringliggende områder, som Nordvestlolland og Sydøstlolland, viser et større befolkningsfald på henholdsvis 16,7% og 13,6%.

Nogle haller fungerer dog som essentielle samlingspunkter i områder, hvor der ikke er andre alternativer. Disse faciliteter skal derfor fortsat prioriteres, mens der arbejdes med at optimere deres drift og minimere vedligeholdelsesomkostningerne.

Kommunen står også med en bygningsmasse, hvor flere bygninger har samme funktion. Nedenstående kort, viser et overblik over Lolland Kommunes større haller og idrætsfaciliteter samt deres opland inden for en køreafstand på 10 km.

Desuden synliggør kortet en ujævn geografisk fordeling, som der skal tages stilling til. Eksempelvis viser det grønne område på kortet, at borgerne her har adgang til fire til fem idrætsfaciliteter inden for 10 km.

Haller pr. borger inden for 10 km

Skolehallerne i Lolland Kommune spiller en væsentlig rolle i det lokale idræts- og fritidsliv og bruges aktivt af foreninger uden for skoletiden. Analyserne viser dog, at der er betydelige forskelle i, hvordan de enkelte faciliteter udnyttes, og generelt har flere af hallerne en relativt lav programsat belægningsprocent, hvilket indikerer, at der er potentiale for at optimere deres anvendelse. Specifikt viser belægningsprocenterne, at en række haller har en belægningsgrad mellem 23% og 42%

Det kalder på en øget kapacitetsudnyttelse og et tættere samarbejde mellem flere kommunale aktører og foreningslivet for at udnytte kommunens kvadratmeter bedst muligt.

Halanalysen konkluderer, at ved at tilpasse antallet af idrætsfaciliteter til det aktuelle og fremtidige behov kan kommunen skabe bedre udnyttelse af de eksisterende faciliteter og opnå besparelser på drift, vedligeholdelse og personaleressourcer. En samling af aktiviteter i færre, men bedre benyttede haller kan frigøre midler, samtidig med at der tages hensyn til lokalsamfundenes behov.

Kortlægningen af kulturhuse mm. viser et markant antal kulturhuse i Lolland Kommune, jf. bilag 1. Der findes over 40 kulturhuse, foreningshuse mm. samt 8 lokalhistoriske arkiver fordelt i Lolland Kommunes geografi. Heraf er mere end 25 af dem kommunale klubhuse eller kulturhuse/foreningshuse med kommunalt driftstilskud.

Ca. halvdelen af disse faciliteter benyttes kun af få eller enkelte foreninger med helt ned til 14 medlemmer hvilket ikke er bæredygtigt med Lolland Kommunes økonomiske situation.

Strategiske principper

Udarbejdelsen af de strategiske principper er sket på baggrund af kortlægningen af kommunens kulturhuse samt halanalysen, hvor der samtidig er kigget på Plan- og Udviklingsstrategien med dens prioriteringer og pejlemærker.

1. Afstandskriterier og nærhedsprincipper

- a. **Skolehaller:** Haller i nærheden af en skole skal defineres som 'skolehal' og skal fastholdes så længe skolen eksisterer.
- b. **Geografisk balance:** Der skal være en jævn geografisk fordeling af faciliteter og der må ikke være flere borgere end i dag, der har max. 10 km til nærmeste idrætsfacilitet.

- 2. **Sammenlægning af faciliteter og funktioner:** Der skal igangsættes en proces, der skal sikre sammenlægning af faciliteter, funktioner og aktiviteter således, at der fremadrettet vil være færre matrikler/lokationer i kommunens samlede ejendomsportefølje.
- 3. **Gennemsigtige støttestrukturer:** Der skal udarbejdes transparente tilskudsmodeller til de kultur- og idrætsfaciliteter, der modtager støtte.
- 4. **Bæredygtighed:** Der skal fortsat være fokus på belægnings- og aktivitetsniveau samt et større fokus på bygningsdrift og ved større renoveringer af haller eller kulturhuse skal der foretages en vurdering af fremtidigt behov for anvendelsen af bygningen. Omkostningerne til bygningsdrift og energirenoveringen medtages i den samlede vurdering.
- 5. **Samarbejde og medejerskab:** Frivillige og kommunen har en gensidig forpligtelse overfor hinanden. Øget frivilligt engagement skal understøttes og muligheden for partnerskaber skal afsøges på de områder, hvor det er særlig gavnligt.
- 6. **Særlige forhold:**

- a. **Faciliteter:** der kan være faciliteter, der er undtaget for de øvrige principper, hvis de indeholder særlige funktioner.
- b. **Øerne:** Der skal ikke ses isoleret på kultur- og idrætsfaciliteter på øerne. Her er det nødvendigt at vurdere den samlede mængde faciliteter og kommunale tilskud i et helhedsperspektiv.

Strategiske handlemuligheder

På kort sigt (2025–2026)

- Indfør kommunale 'klubhuse' og potentielle faciliteter i Foreningsportalen.
- Styrkelse af samarbejdet med skoler, SFO'er, Ungdomsskole m.fl. om fælles brug og evt. drift.
- Reduktion og omstrukturering af lokalhistoriske arkiver og små foreningshuse med lav belægningsgrad.
- Revidering og harmonisering af tilskudsmodellen for selvejende faciliteter, så støtte står mål med aktivitet og brugergrundlag.
- Udarbejdelse af en prioriteringsliste for renoverings- og vedligeholdelsesbehov.
- Vurdering af faciliteter og tilskud til øerne.

På mellemlang sigt (2027–2030)

- Nedlukning eller omlægning af faciliteter med lav udnyttelse og højt vedligeholdelsesbehov.
- Etablering af færre, men stærke knudepunkter med flere aktiviteter (idræt, kultur, mødepladser).

På lang sigt (2031–)

- Nybyggeri af moderne og fleksible faciliteter i byområder med vækstpotentiale og høj aktivitet.
- Etablering af "Kulturhuse 2.0" – flerfunktionelle mødesteder med bibliotek, kultur og foreningsliv i ét.
- Etablering af frivillig- og partnerskabsbaserede driftstyper for særligt landdistriktsfaciliteter.
- Evaluering og justering af hele facilitetsporteføljen i lyset af ny befolkningsudvikling.

Implementering

Strategien er et vigtigt redskab i tilpasningen af Lolland Kommunes faciliteter til fremtidens behov og forudsætninger. Den bygger på faktuelle analyser og politiske prioriteringer og lægger op til, at et nyt udvalg i 2026 omsætter strategien i praksis og gennem konkrete handlinger og samarbejder.

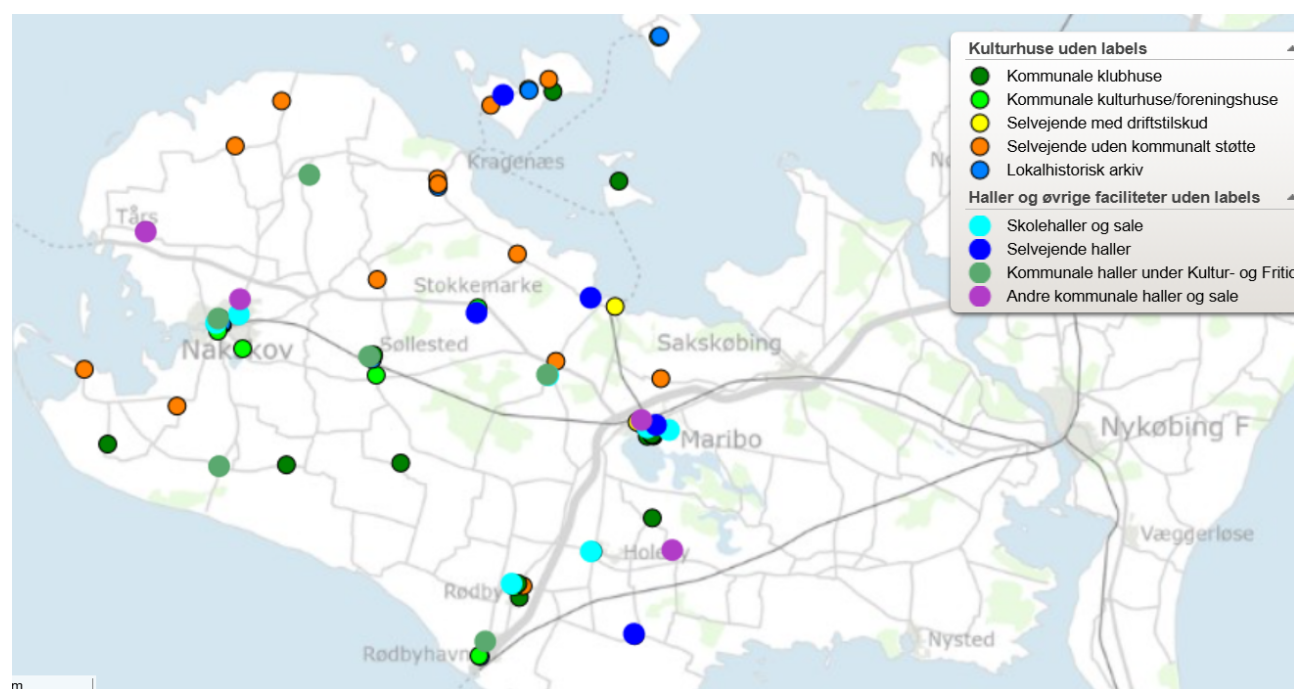
I overensstemmelse med Frivillighedspolitikken princip om fokusering skal der være en særlig opmærksomhed på, hvordan ressourcer anvendes mest hensigtsmæssigt. Det indebærer blandt andet at tilpasse og optimere faciliteter, dele ressourcer på tværs og finde løsninger, der skaber mest mulig værdi og aktivitet frem for at prioritere drift af mursten.

Implementeringen forudsætter en tæt dialog og en fælles vilje til forandring hos både kommunen og kultur- og fritidslivet.

Strategien skal ses i tæt sammenhæng med kommunens samlede planlægning og revideres løbende med afsæt i data og dialog, så den understøtter den samlede udvikling i Lolland Kommune.

På den måde sikres, at Lolland Kommunes faciliteter understøtter et aktivt, bæredygtigt og engageret kultur- og fritidsliv – både nu og i fremtiden.

Bilag 1 - kort over kommunale og selvejende kulturhuse, foreningshuse, haller, lokalhistoriske arkiver osv.

Lolland Kommune
Torvet 3
4930 Maribo
Tlf. 54 67 67 67
www.lolland.dk